

نگاهی به روند رو به رشد خالکوبی در جامعه و تنم، دفتر نقاشی است!

خانون یکتا

و زیبایی آلمان با تایید این مساله علت آن را سریع‌تر تجزیه شدن رنگ‌های طبیعی و نداشتن ساختمان شیمیایی ثابت می‌داند که مواد مضر را وارد جریان خون فرد می‌کند. همچنین نشریه پزشکی آلمان از احتمال خطرات خالکوبی با حنا نیز مطالبی را عنوان کرده و گزارش داده که پس از خالکوبی با حنا بسیاری از افراد دچار جراحات شدید پوستی شده‌اند و این نوع خالکوبی نیز می‌تواند منجر به بروز حساسیت‌هایی در پوست افراد شود. هر چند گفته می‌شود خالکوبی با این روش خطرات کمتری دارد.

دکتر حسینی متخصص پوست معتقد است «به علت اینکه جوهر در لایه میانی پوست یا درم تزریق می‌گردد و نه در لایه خارجی آن، امکان ابتلا به عفونت و خطرات ناشی از استفاده آن بیشتر است و باید در انجام آن دقت لازم صورت گیرد و یکی از این راه‌ها استریل کردن تمام لوازم مورد استفاده در انجام این فرایند توسط دستگاه اتوکلاو است که متأسفانه امروزه چون در آرایشگاه‌ها و مراکز خصوصی این کار توسط افراد ناوارد و بدون نظارت و مجوز قانونی انجام می‌شود، نگرانی از بابت بروز مشکل نیز بیشتر است.»

«ن - و» یکی از آرایشگران جوانی که در یکی از آرایشگاه‌های نسبتاً معروف تهران کار خالکوبی (تاتو) را انجام می‌دهد، می‌گوید: «این کار احتیاج به تخصص ویژه‌ای دارد که هر کسی نمی‌تواند از پس آن برآید، بعضی‌ها فکر می‌کنند همین که بتوانند یک مقدار رنگ را با یک سوزن چرخان وارد پوست کنند و طرح بزنند کافیه. بعد از آن هم بروند آرایشگاهی باز کنند و کار تاتو کردن را شروع کنند ولی تازه آن وقت است که هزار و یک مشکل به وجود می‌آید.»

رسم و رسومات بخشی از جوانان به شمار می‌آید قابل تامل و بررسی است. مریم فرهودی مردم‌شناس می‌گوید: «خالکوبی در اصل ریشه قبیله‌ای و طایفه‌ای دارد و اگرچه پیش‌بینی می‌شد که با وجود پیشرفت تمدن و گسترش شهرنشینی دیگر جایی برای بروز آیین‌ها و رسومات قبیله‌ای باقی نماند اما آن طور که از شواهد پیداست انگار این روزها گروه‌های مختلفی با انواع و اقسام آیین‌های متنوع جایگزین آنها شده‌اند و استفاده از این پدیده و حرکت جامعه به سمت نمادگرایی، اعضای یک گروه را به یک نوع طرز فکر خاص سوق می‌دهد و مجبورشان می‌کند از قانون‌های نانوشته‌ای پیروی کنند.»

زنگ خطری به نام خالکوبی

شاید مهم‌ترین مساله‌ای که این روزها کمتر به آن توجه می‌شود مساله‌ی آلودگی‌ها و بیماری‌هایی است که افراد در اثر خالکوبی دچار آن می‌شوند. البته اگر شما از مردم بپرسید که آیا خالکوبی خوب است یا نه اکثراً آن را رد کرده و صریحاً می‌گویند که خطرات آن را می‌دانند، اما با این اوصاف روزبه‌روز بر تعداد افرادی که خالکوبی می‌کنند افزوده می‌شود. اگر بخواهیم به مهم‌ترین این خطرات اشاره کنیم می‌توانیم به انتقال بیماری‌هایی مثل ایدز و هپاتیت اشاره نماییم. آمارها نشان می‌دهد که کسانی که خالکوبی می‌کنند ۹ برابر بیشتر از سایر افراد در معرض خطر ابتلا به هپاتیت C قرار دارند. همچنین تحقیقات پزشکی نشان می‌دهد که به واسطه تماس سوزن با خون در عمل خالکوبی خطر ابتلای فرد به ایدز زیاد است و باعث می‌شود که این دسته از افراد در مجموعه‌ی گروه‌های پرخطر قرار گیرند. جالب است بدانید که رنگ‌های طبیعی گاهی از انواع شیمیایی‌شان مهلک‌تر هم هستند. دکتر اولیور دورستاپف عضو انجمن متخصصان پوست و رسومات بخشی از جوانان به شمار می‌آید قابل تامل و بررسی است. مریم فرهودی مردم‌شناس می‌گوید: «خالکوبی در اصل ریشه قبیله‌ای و طایفه‌ای دارد و اگرچه پیش‌بینی می‌شد که با وجود پیشرفت تمدن و گسترش شهرنشینی دیگر جایی برای بروز آیین‌ها و رسومات قبیله‌ای باقی نماند اما آن طور که از شواهد پیداست انگار این روزها گروه‌های مختلفی با انواع و اقسام آیین‌های متنوع جایگزین آنها شده‌اند و استفاده از این پدیده و حرکت جامعه به سمت نمادگرایی، اعضای یک گروه را به یک نوع طرز فکر خاص سوق می‌دهد و مجبورشان می‌کند از قانون‌های نانوشته‌ای پیروی کنند.»

خالکوبی دارای سابقه ای طولانی است و قدمتی بیش از ۵ هزار سال دارد. در گذشته اکثر قبیله‌ها برای شناسایی خود و تمایز از سایرین از سمبل‌ها و نمادهایی استفاده می‌کردند. سمبل‌هایی که بعضاً دارای نقشی مقدس و احترام به آن علائم برای همه‌ی افراد قبیله واجب بود و اگر کسی به نوعی به این سمبل‌ها و علائم بی‌احترامی می‌کرد با مجازات و تنبیه‌های خاصی روبه‌رو می‌شد. یکی از مرسوم‌ترین این علائم و سمبل‌ها خالکوبی بر روی اعضای مختلف بدن بود که به فرد احساس برتری و اقتدار درونی نسبت به سایر قبیله‌ها می‌داد. بعضی اوقات در گذشته در خالکوبی از تصاویر شیر و اژدها برای اثبات پهلوانی استفاده می‌شد. خالکوبی یا همان تاتو دارای ریشه‌های مفهومی خاصی در فرهنگ‌های سنتی و باستانی بود که البته به مرور و تا به امروز مفهوم آن تغییرات اساسی کرده است.

در فرهنگ لغت انگلیسی میریام وبستر در مدخل حرف T سابقه ورود این واژه به زبان انگلیسی آمده است. طبق این فرهنگ واژه‌ی «Tatt -oo» در سال ۱۷۷۷ میلادی برای اولین بار در مدارک ثبت شده نمودار شد و به معنای تصاویر رنگی بر سطح بدن تعریف شده، اما در واقع در سال ۱۷۶۹ میلادی زمان اکتشافات جیمز کوک دریانورد انگلیسی در آب‌های اقیانوسیه‌ی جنوبی در جزایر تاهیتی، بومیان آن جا معادل مفهومی خالکوبی: نشان و داغ در زبان انگلیسی یعنی «to Mark» را با واژه‌ی Tattau (تاتاوا) بیان می‌نمودند، یعنی ۱۵۰ سال قبل از اکتشافات کوک و ورود به فرهنگ لغت وبستر، نکته‌ی جالب این است که معنای دقیق و واقعی واژه تاتو به صورت «Tattoo» به معنای ضرب آهنگ سریع و تند طبل بوده که نظامیان نیروی دریایی سلطنتی بریتانیا در زمان کوک برای خود به کار می‌بردند. تقارن جالب، همسویی مفهوم ضرب آهنگ نظامی کوک و یارانش (Tattoo) با صدای ضربه‌های سریع و تند برخاسته از مجموعه سوزن‌های فرد خالکوب است که جوهر را با سرعت به زیر پوست فرو می‌کند. اما آنچه مسلم است دلایل بروز و استفاده از آن برای افراد در گذشته با دلایل و اهداف خالکوبی شونده‌های امروزی بسیار متفاوت می‌باشد. هر چند نقاط مشترکی را نیز در عمق آن می‌توان جست‌وجو کرد ولی علاقه و گرایش افراد و به ویژه جوانان امروزی به این مقوله که دیگر به نوعی جزو

رابطه مستقیمی با افزایش آسیب‌ها و نابهنجاری‌های اجتماعی در یک جامعه دارد. وقتی برخی از هنجارها در یک جامعه تضعیف گردد، این امکان وجود دارد که رفتارهای جرم‌خیز گسترش یابد. اما آنچه حایز اهمیت است این است که گاهی اوقات رفتارها و کنش‌هایی مثل گسترش خالکوبی می‌تواند به عنوان یک عامل معنادار در پذیرش رفتارهای نابهنجار تفسیر گردد یعنی ارتباط مستقیمی میان خالکوبی و جرم وجود دارد. طبق مطالعه‌ی کریستوفر کریس در زندان‌های ایالات متحده مساله‌زایی این پدیده‌ی اجتماعی برای جامعه انسانی و خرده فرهنگ بزهکار زندان‌ها بیش از پیش به چشم می‌خورد که منجر به افزایش احتمال شیوع بیماری‌های پرخطر گردیده است؛ همچنین مسوولین زندان‌های کانادا برای پیشگیری از

آنچه حایز اهمیت می‌باشد این است که اکثر افرادی که مجری این کار هستند مجوز قانونی از وزارت بهداشت نداشته و به صورت تجربی و در آموزشگاه‌های خصوصی شیوه‌تاتو را آموخته‌اند. اما حمیدرضا فخار متخصص پوست و مو با تاکید بر این مطلب که خالکوبی در کل جنبه‌ی پزشکی دارد و فقط باید در صورت لزوم توسط پزشک متخصص انجام شود می‌گوید: «متأسفانه بسیاری از خانم‌های ایرانی بدون در نظر گرفتن مضرات تاتو، سراغ افراد غیرمتخصص می‌روند آنها هم برای اینکه متحمل هزینه‌ی زیاد نشوند، از رنگ‌های غیرمجاز و بدون استاندارد استفاده می‌کنند و مراجعین حتی در صورت بروز مشکلات و عوارض ناشی از آن باز هم به تجویز آرایشگرها و افراد غیرمتخصص عمل کرده و به پزشک مراجعه نمی‌کنند.»

تاتوی ایرانی

شاید یکی از عوامل افزایش علاقه به خالکوبی ریشه در تبدیل شدن آن به یک مد همگانی باشد. جوانان در کشورهای جهان سوم که می‌خواهند به نوعی با جوانان کشورهای توسعه‌یافته برابری نمایند تلاش می‌کنند بیشتر از تاتو استفاده نمایند، که این استفاده فراگیر از تاتو به بخشی از دغدغه‌ها و ناآرامی‌های روحی آنها التیام بخشیده و از دید آنها زمینه‌ی برابری و همسویی آنها را با جوانان غربی میسر می‌سازد. فردین علی‌خواه جامعه‌شناس معتقد است: «این مساله صرفاً یک مد است که در قسمتی از جامعه غرب تولید شده و در بخشی از جامعه ما مورد تقلید قرار می‌گیرد و کسانی که به وسیله‌ی سفرهای خارجی با این مد آشنا می‌شوند، ممکن است این رفتارها را از تفریحگاه‌ها برداشت کرده باشند زیرا در طول سفر این افراد با تمام طبقات اجتماعی تماس ندارند.»

به طور کلی اگر مدگرایی و توجه به آن را یکی از مظاهر مدرنیته در نظر بگیریم که با گسترش پدیده‌ی جهانی شدن در فرهنگ توده جای خود را باز کرده است متوجه می‌شویم که ضرورت آگاهی و درک شرایط افراد به ویژه دختران جوان از سوی جوامع آنها در مواجهه با این پدیده بسیار اهمیت دارد. در برخی از موارد از جمله نوع پوشش و زیورآلات، شیوع پدیده مدگرایی موجب تحکیم موفقیت اقتصادی کشورهای توسعه‌یافته خواهد شد که این موفقیت‌های اقتصادی به نوعی تحمیل فرهنگ آن کشورها نیز می‌باشد. به همین سبب چگونگی برخورد با آن و بالا بردن سطح آگاهی مردم به خصوص آشنا کردن جوانان با هویت بومی و ملی غنی خود می‌تواند در درازمدت از تاثیرات زیان بار هرگونه تهاجم فرهنگی به کشور بکاهد. جالب است که این احساس خطر در کشور ما بیشتر از سوی کهنسالان و میانسالان جامعه صورت می‌گیرد که کمتر از دیگر اقشار در معرض امواج مدرنیته و ارتباط مستقیم با جهان امروز هستند در نتیجه اگرچه توانایی تمیز و تشخیص بحران را در بسیاری از موارد دارا هستند اما ابزار مورد استفاده برای مقابله با آن را در اختیار ندارند چنان که برای متقاعد ساختن جوان پرشور امروز نیز نمی‌تواند دلیل و راهکارهای منطقی ارائه نمایند. از سوی دیگر در مواجهه با پدیده‌های مد روز مثل خالکوبی، نه تنها به تاثیرات و ناهنجاری اجتماعی آن بلکه به ریشه‌های روانی مساله نیز باید توجه داشت. بری ریچاردز، مردم‌شناس در کتاب روانشناسی فرهنگ عامه می‌نویسد: «استفاده از کالاهای مد روز اعم از فرهنگی و اقتصادی می‌تواند به صرف لذت بردن از آن صورت گیرد که این مسرت و لذت، حاکی از خودشیفتگی افراد است زیرا از راه تملک یا استفاده پدیده جدید می‌توان احساس کمال مطلوب بودن نفس را اعاده یا تایید کرد.»

اما مساله این است که این حس کمال و لذت نیز مقطعی بوده و با ورود پدیده‌ی تازه رنگ می‌بازد. بر همین مبنا اگرچه خالکوبی در میان جوانان می‌تواند به نوعی به ایجاد تنوع، لذت و شادی‌های کوتاه‌مدت بینجامد، اما پس از مدتی ممکن است علامتی خاص، ویژگی و جذابیت خود را از دست بدهد و جوان تنوع‌طلب ترجیح دهد از یک علامت و خالکوبی دیگر استفاده کند. با توجه به اینکه روحیه و فضای احساسی جوانان به سرعت در حال تغییر و دگرگونی است، این امکان وجود دارد که جوان در عرض مدت کوتاهی مدل‌ها و اشکال متنوعی از خالکوبی را تجربه نماید و آنچه در این میان از دست رفته، سلامت، انرژی و زمان ناپود شده‌ی جوان پر شور، مستعد و البته جدا از ریشه‌ی امروز است. حال با این اوصاف و با توجه به اینکه مقابله با ابعاد گوناگون مدرنیته به طور تمام و کمال میسر نمی‌باشد، شاید بهتر این است که نظارتی دقیق تر برانجام این پدیده صورت گیرد و وزارت بهداشت و سایر نهادهای مرتبط با مدیریت این جریان شرایط استفاده کم‌خطر و مطمئن‌تر را برای متقاضیان فراهم آورند تا سلامت افراد جامعه تضمین گردد.

همچنین تحقیقات اخیر انجمن خیریه حمایت از بیماران کبدی نشان داده است افرادی که روی قسمت‌های مختلفی از پوستشان را خالکوبی کرده‌اند، به میزان ۲ برابر بیش از سایرین در معرض ابتلا به هیپاتیت قرار گرفته‌اند. حال با این اوصاف هر چند پدیده‌ی خالکوبی به خودی خود ایرادی ندارد، اما علل گرایش جوانان به این پدیده قابل تامل و بررسی ست. دلایل این امر را می‌توان به دو صورت فردی و اجتماعی مورد ارزیابی قرار داد. از دیدگاه اجتماعی آن، چنین برمی‌آید که امروزه با گسترش شبکه‌های جهانی و نفوذ زیرمجموعه‌های آن در سراسر دنیا بسیاری از شرکت‌های تبلیغاتی و یا گروه‌های مختلف از این ابزار و ابزاری مشابه آن برای استفاده‌های تبلیغاتی خود بهره می‌برند تا از این طریق بتوانند نفوذ فرهنگی بر روی جوامع به ویژه کشورهای در حال توسعه داشته باشند. این مساله بعد از مدتی به یک برنامه‌ریزی ذهنی تبدیل می‌شود که این شرکت‌ها و گروه‌ها با دنبال کردن آن و رواج و ارایه علایم مختلف از راه‌های گوناگون از جمله خالکوبی آستانه‌ی تحریک‌پذیری ذهن افراد را در مواجهه با این علایم بالا می‌برند. مثلاً گروه‌های شیطان‌پرستی امروزه بیش از ۷۰۰۰ مدل خالکوبی و تاتو را در سطح جهان رواج داده‌اند و یا گروه‌های موسیقی که بسیاری از جوانان را جذب خود کرده است، در اشاعه‌ی بسیاری از این علایم نقش داشته‌اند. به طوری که بسیاری از جوانان عاشق و هوادار این گروه‌ها یا حکاک و نقش زدن علایمی که نشان‌دهنده‌ی گرایش به آن گروه خاص است، خود را از سایرین متمایز می‌کنند. این روند در میان دختران و پسران کشورهای در حال توسعه روزبه‌روز در حال گسترش است.

به طور کلی هر یک از علایم انتزاعی به کار برده شده تعلق فرد به گروه یا گروه‌های خاصی را نشان می‌دهد. اما این مقوله تنها به علایم با بار معنایی مشخص خلاصه نمی‌شود بلکه در بسیاری از موارد به ویژه در کشور ایران به اشکالی تزیینی آن که به منظور صرف زیبایی استفاده می‌شود برمی‌خوریم.

خالکوبی و آثار رو به تزاید آسیب‌های اجتماعی

بررسی‌های علمی نشان می‌دهد که خالکوبی

خود به جست‌وجوی آنها بوده است اشاره کرد. در تحقیقی که توسط جمعی از پژوهشگران در ایران در این زمینه صورت گرفته، مشخص شده است که زندانیان بیشتر در سه مقوله محبت خانواده، اندرزها و شکایت از خود و زندگی خالکوبی کرده‌اند که از این میان انگیزه‌ی محبت خانوادگی با ۵۴ درصد بیشترین میزان را به خود اختصاص داده است.

بنابراین چنین می‌توان نتیجه گرفت که بروز این رفتار در میان افراد از جمله مجرمان و زندانیان که بخش آسیب‌دیده‌ی جامعه هستند تکیه بر کنشی متقابل میان فرد و اجتماع دارد و گاه نیز می‌تواند واکنشی اعتراض‌آمیز نسبت به تبعیض، بی‌عدالتی، مسایل و معضلات اجتماعی و سرکوب‌های فرد در جامعه باشد.

خالکوبی دخترانه

آمارها نشان می‌دهد که در سال‌های اخیر گرایش به خالکوبی در میان دختران و بانوان افزایش پیدا کرده است. برای این مساله دلایل گوناگونی وجود دارد، یکی از عوامل افزایش سهم زنان در این مورد، می‌تواند ضعف روحیه خودباوری در زنان باشد. اگر دختران خود را باور داشته باشند و ارزش‌های هویتی خود را درک نمایند، یقیناً برای شناسایی خود به خالکوبی روی نخواهند آورد. نکته دیگر اینکه دختران و زنان جامعه‌ی ما همواره می‌خواهند تفاوت چشمگیری با سایرین داشته باشند و این فرهنگ تفاوت باعث زوال اندیشه و گرایش بیشتر آنان به خالکوبی گردد. البته نداشتن آموزش و مهارت‌های ارتباطی در

جامعه ما نیز از جمله عواملی است که باعث شده برخی از زنان از ساده‌ترین راه‌ها استفاده و خلاء شخصیتی خود را پر کنند. زیرا در جامعه ما برای زنان و حتی مردان محدودیت‌های زیادی وجود دارد و امکان ابراز وجود و جلوه کردن خیلی میسر نیست. از سوی دیگر با توجه به اینکه به طور کلی انسان نیاز به مطرح شدن دارد و سهم نوجوانان و جوانان در این «نیاز به حضور» بیشتر است و زنان به علل مختلف بیش از دیگر اقشار در جست‌وجوی احقاق حقوق خود و راه‌های دیده شدن هستند، اگر این امکان به صورت صحیح برایشان فراهم نشود به رفتارهای متفاوت و بعضاً ناهنجار روی می‌آورند. در این شرایط گسترش پدیده‌هایی مثل خالکوبی در میان دختران جوان و بانوان علاوه بر پوشاندن ضعف‌ها و پاسخگویی به نیاز فطری زیبایی، می‌تواند نوعی مبارزه منفی علیه سنت‌ها و

شیوع بیماری‌های پوستی، پروژه‌ی پیلوت یا طرح آموزش صحیح خالکوبی با سوزن‌های استریل توزیع شده را به زندانیان ندامتگاه فدرال آموزش می‌دهند.

گسترش این مساله در کشورهای غربی موجب شده تا این امر بیش از پیش مورد توجه کارشناسان قرار گیرد. اما آنچه حایز اهمیت است، ظهور و گسترش این پدیده در زندان‌های ایران می‌باشد. طبق گزارش مسوولین بهداشت و درمان زندان‌های خوزستان شیوع و گسترش مساله‌زای خالکوبی در بین زندانیان این استان خطرناک توصیف شده است و متاسفانه تاکنون هیچ پژوهش علمی در زندان‌های کشور به مطالعه و شیوع‌شناسی این پدیده اجتماعی- پزشکی نپرداخته است. مددکار یکی از زندان‌های اهواز معتقد است: «گسترش این آسیب اجتماعی در بین زندانیان زمینه‌ای شده که برخی از آنها با ادعای انجام خالکوبی نسبت به کسب درآمدهای نامشروع در قالب وادار ساختن سایر زندانیان علاقه‌مند به خالکوبی در پذیرش و قبول خواسته‌هایشان یک سری روابط اقتصادی و اجتماعی پنهان و بیمار را به وجود آورده‌اند».

از نگاهی دیگر نیز خالکوبی در بین زندانیان به علت گرایش و به منظور نشان دادن علاقه افراطی به موارد مختلفی صورت می‌گیرد از جمله‌ی آن موارد می‌توان به تصاویر، کلمات و جملاتی که نشان‌دهنده محبت به فردی از سوی زندانی است یا تصاویر و کلماتی که بیانگر دوستی خانوادگی، پند و اندرز، شکایت از روزگار و زندگی خود، تصاویر پرندگان یا سمبل‌هایی که فرد در ایده‌آل

تجهرگرایی نیز باشد. به ویژه در کشور ما که هنوز تفکر سنتی در بسیاری از خانواده‌ها حاکم است. دکتر حلیمی جامعه‌شناس معتقد است: «افزایش گرایش به خالکوبی در میان دختران جامعه‌ی ما ریشه در بحران‌های هویتی دارد. دختران به دلیل عدم امکان استفاده از فرصت‌های برابر با پسران در حوزه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و به منظور جبران نابسامانی‌ها و ناکامی‌های مختلف به خالکوبی روی می‌آورند که این مساله در طبقات فرودست بیشتر بدین سبب است که این افراد در مناسبات اقتصادی و سلسله مراتبی جامعه نتوانسته‌اند از پله‌های ترقی همچون طبقات و اقشار فرادست بالا روند. در طبقات فرادست نیز گرایش به چنین مواردی بیشتر نشان‌دهنده‌ی تجمل‌پرستی و اسبابی برای خودنمایی، فخرفروشی و احیاناً لذت‌یابی مقطعی به شمار می‌رود.» بنابراین شاید بتوان گفت که فقر و ثروت، معضلات شخصیتی و مشکلات قومیتی در رشد پدیده‌های حاکی از کمبودهای هویتی افراد موثر است که گرایش به خالکوبی کمترین آنها می‌باشد. از سوی دیگر در جوامع در حال رشد به دلیل فروریختگی‌های فرهنگی و تزلزل‌پذیری ارزش‌ها و هنجارهای ملی و عرفی، بروز پدیده‌ای از این دست و تبدیل شدن آنها به مشکل و معضلی در روح و روان فرد و جامعه، دسترس پذیرتر می‌باشد. در حالی که اگر بتوان جوان را با اصالت‌های وجودی و منحصر به فرد آشنا کرد، خود بهترین راه‌های مقابله و مواجهه با محصولات فرهنگی وارداتی را خواهد یافت. همچنین با توجه به اینکه فرهنگ مصرف‌گرایی امروزه به یک فرهنگ غالب تبدیل شده است شاید لازم باشد که برای الگوسازی نسل جوان اقدامات جدی‌تری صورت گیرد زیرا تجربه نشان داده در مواقعی که جوانان الگوهای فکری و اجتماعی مناسبی در اختیار داشته باشند کمتر به رفتارهای متفاوت و بعضاً آسیب‌زا روی می‌آورند. به یاد داشته باشیم جوان ایرانی لیاقت، توانایی و شایستگی‌های بسیاری برای ساختن جامعه‌ای بهتر دارد.

در انتها توصیه می‌شود برای استفاده از هر پدیده‌ای، فرهنگ مناسب آن نیز آموزش داده شود و حتی بهتر این است که جامعه با پیامدها و عوارض پدیده‌هایی مثل خالکوبی آشنا گردد تا زمینه‌ی مقابله و درک آن را بهتر پیدا نموده و کمتر دچار آسیب‌های ناشی از آن گردد.

آموزش ببینید، کار آفرینی کنید

آموزشگاه خیاطی ایده

هنرجو می‌پذیرد

- اعطای گواهینامه رسمی با کد بین‌المللی
- دارای امتیاز رسمی از سازمان آموزش فنی حرفه‌ای و وزارت کار و امور اجتماعی

آموزش نازک دوزی و ضخیم‌دوزی با متد گوناگون

په مدیریت خانم میربلوکی (حاجی زاده)
لاهیجان خیاطان شهید (چیرسیر)
کوچه گلستان، پنج‌پست اول

تلفخ تماس: ۰۲۲۲۹۹۹۳ و ۰۲۲۲۵۹۳۱-۰۱۴۱